

Van	Het college van burgemeester en wethouders
Aan	De gemeenteraad
Datum B&W vergadering	16 oktober 2018
Zaaknummer	997707
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	Mevrouw H.B. Boudewijnse, wethouder
Onderwerp	Invasieve exoten

1. Kennisnemen van

Wat Gooise Meren op dit moment onderneemt ter bestrijding van invasieve exoten zoals de Japanse duizendknoop, de reuzenberenklauw en de eikenprocessierups.

2. Inleiding

In 2018 zijn we geconfronteerd met een enorme toename van de Japanse duizendknoop en de eikenprocessierups in Gooise Meren. Dit heeft regelmatig tot vragen en zorgen geleid vanuit de gemeenschap. De Japanse duizendknoop en eikenprocessierups zijn niet alleen een probleem in Gooise Meren, maar zijn landelijk een groot probleem aan het worden.

De Japanse duizendknoop wordt tot de meest invasieve exoten gerekend. Is de plant eenmaal gevestigd, dan is hij zeer moeilijk weer weg te krijgen. Door zijn sterke groeikracht worden inheemse plantensoorten verdrongen. De sterke wortelstokken en stengels van de Japanse duizendknoop zijn bovendien in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen, leidingen en wegen. Deze wortelstokken van de duizendknoop blijven in de grond lang actief. Momenteel wordt door onderzoeksinstituten naar de meest effectieve methode gezocht om de Japanse duizendknoop te bestrijden.

De eikenprocessierups is, waarschijnlijk onder invloed van klimaatsverandering, de laatste jaren enorm toegenomen. Na contact met de microscopisch kleine, pijlvormige brandharen van deze rups kunnen klachten ontstaan zoals jeuk, huiduitslag, irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen.

De reuzenberenklauw is een niet te missen schermbloemige kruidachtige plant. Hij heeft enorm grote schermen met witte bloemen en kan tot wel 4 m hoog worden. En dat alles in een jaar tijd. Het vervelende is dat de plant bij aanraking uit de stijve stengelharen plantensap op de huid afgeeft, dat bij instraling van zonlicht blaarvorming kan veroorzaken.

3. Kernboodschap

Verspreiding van de invasieve exoten in Gooise Meren

De Japanse duizendknoop en reuzenberenklauw komen op diverse plekken in de gehele gemeente voor. De oppervlakte van de Japanse duizendknoop is dit jaar toegenomen van 6980 m² in 2017 naar 9360 m² dit jaar. Voor 2017 waren er enkele plekken. De reuzenberenklauw is door specifiek beheer in oppervlakte afgenomen van 2043m² in 2017 naar 1185 m² dit jaar.

De eikenprocessierups is met name te vinden op eiken. Deze rups komt sinds 1998, met een paar nesten per jaar, voor in de gemeente. De laatste jaren is dit aantal echter flink toegenomen. In totaal zijn er dit jaar 205 nesten gelokaliseerd. In de bijlage is de verspreiding op kaartjes aangegeven.

Bestrijding van de invasieve exoten

De Japanse duizendknoop laat zich lastig bestrijden. Het beleid in Gooise Meren is in eerste instantie gericht op het in toom houden en voorkomen van verdere verspreiding. Hiertoe wordt er intensief gemaaid (minimaal 7 keer per jaar). Tevens wordt het maaisel dat daarbij vrijkomt, apart afgevoerd naar een speciale verwerker. Er mogen geen maaresten achterblijven, want dan kan de plant opnieuw wortelen. Het maaien zorgt voor uitputting van de plant, waardoor deze uiteindelijk verdwijnt.

Op een aantal specifieke plekken, waar directe schade aan bouwwerken door uitbreiding van de Japanse duizendknoop aanmerkelijk is, worden na het maaien ook de wortels zoveel mogelijk weggegraven. Dit gebeurt op dit moment bijvoorbeeld op Landgoed Nieuw Cruysbergen.

Er zijn meerdere wijzen van bestrijding/terugdringing mogelijk. Het afwisselen of combineren van werkmethoden lijkt het meest effectief. Het gebruik van glyfosaat, zoals dat in de gemeente Amersfoort wordt ingezet, vinden we vanwege de effecten voor de natuur niet wenselijk. Sinds de jaren '90 wordt er in de kernen van Gooise Meren geen chemische bestrijding meer toegepast.

De locaties van de eikenprocessierups zijn bekend. Tijdens het seizoen controleren wij actief of er in bomen sprake is van deze rups. Ook reageren wij op meldingen. De eerste handeling die wordt uitgevoerd is het afzetten van het gedeelte voet- of fietspad ter plaatse van de geïnfecteerde bomen. Vervolgens worden de aanwezige rupsen weggezogen en afgevoerd.

De reuzenberenklauw houden we in toom door deze voor de zaadvorming af te maaien. Dit doen we met name langs fiets- en voetpaden. Waar mensen direct in aanraking kunnen komen met de reuzenberenklauw doen wij dit een aantal keren per jaar.

Vooralsnog bestrijden we geen invasieve soorten op privéterreinen. Dit zien wij als een eigen verantwoordelijkheid. Op de website van de gemeente wordt advies gegeven over de bestrijdingsmogelijkheden en informeren we de inwoners van Gooise Meren wat zij zelf kunnen doen om verspreiding, schade of letsel te voorkomen. Indien op privéterreinen invasieve soorten worden waargenomen door onze buitendienst, dan wordt de eigenaar van een betreffend terrein hierop geattendeerd. Er is een folder in de maak om de eigenaren actief te informeren.

4. Consequenties

Regionale samenwerking

De bestrijding van de Japanse duizendknoop is een kwestie van langere termijn. We volgen de landelijke ontwikkeling op het gebied van effectievere bestrijdingsmethoden op de voet.

De verspreiding van de Japanse duizendknoop en de eikenprocessierups stopt niet bij de gemeente grenzen of gemeentelijk eigendom. Regiogemeenten en natuurbeheerders hebben hetzelfde probleem en zoeken naar een oplossing. Ook de GAD en de GGD hebben hierin een rol. Daarom zoeken we samenwerking met de regiopartners.

Financieel

De kosten voor de bestrijding van de Japanse duizendknoop zal, zoals het er nu voorstaat, dit jaar ongeveer € 32000,00 gaan kosten. De bestrijding van de reuzenberenklauw zal dit jaar ongeveer € 4500,00 gaan kosten. De kosten van de bestrijding eikenprocessierups was in juli al de€ 4500,00 gepasseerd. De kosten voor de bestrijding van de exoten zijn in voorgaande jaren gedekt uit de meevallers van de aanbestedingen. Het is, gezien de klimaatsveranderingen, reëel te verwachten dat deze kosten komende jaren structureel worden en mogelijk zelfs verder oplopen.

In de begroting is de bestrijding van de invasieve exoten opgenomen in de risicoparagraaf.

5. Communicatie en participatie

Op de website van Gooise Meren is inmiddels een item ingericht over de bestrijding van de invasieve exoten. Hierin geven we aan wat het probleem is van de exoten, wat de gemeente doet aan bestrijding ervan en wat bewoners zelf kunnen doen.

6. Vervolg

In 2019 breiden we de samenwerking met regiopartners uit en gaan we de te folder actief inzetten om terreineigenaren over de invasieve exoten te informeren. In lanen waar de eikenprocessierups veelvuldig voorkomt, starten we een proef met het inzaaien van bermen met een speciaal kruidenmengsel. Dit kruidenmengsel trekt natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups aan. Voor de bestrijding van de reuzenberenklauw verwachten wij niet dat extra maatregelen nodig zijn.

Uit regionaal overleg of als gevolg van nationale uitkomsten van beleid kunnen aanpassingen in bestrijdingsmethoden volgen. Mocht de bestrijding van de exoten onder invloed van de klimaatsverandering of door gewenste aanpassingen van werkmethoden, leiden tot verdere financiële consequenties, dan doen we hiervoor een raadsvoorstel.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

D.J. van Huizen
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde
Burgemeester